Ч. 241 Второкъ 7 падолиста (26 жовтня) 1893. Рокъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (кромѣ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація у улици Чарнецкого ч. 8.

Письма франкують ся лишь франковані.

Рекламаціи неопечатаныи вольни отъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Газеты Львовскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Газеты Львовскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провинціи:
на цѣлый рокъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на четверть року — 60 к.
мѣсячно — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на четверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

До ситуаціѣ

Нинѣ есть вже певною рѣчею, що кн. Альфредъ Віндішґрецъ пôднявъ ся місіѣ утвореня нового кабінету т. зв. коаліційного, котрый опиравъ бы ся на трохъ великихъ клюбахъ парляментарныхъ. Чи ему то удасть ся, годѣ ще сказати, але вѣденьскû часописи нѣмецкû, що стоять въ близькихъ зносинахъ зъ лібералиною лѣвицею нѣмецкою, не сумнѣваютъ ся о тôмъ. Они кажуть, що коаліційнû партіи приготовили вже все, що було потреба до уможеня проґрамы коаліціѣ и опираючого ся на нѣй правительства, а теперь розходить ся ще лишь о выборъ вôдповѣдныхъ особъ. Але й въ сѣй справѣ, хоч она безперечно представить деякû трудности, дасть ся дѣло успѣшно повести. Fremdenblatt н. пр. пише: Въ парляментарныхъ кругахъ думають, що кн. Віндішґрецови удасть ся въ короткôмъ часѣ залагодити проґраму и справы особистû, такъ, що вôнъ заразъ по приѣздѣ Є. Вел. Цѣсаря до Вѣдня буде въ силѣ предложити свои внесеня. Тымъ способомъ змѣна міністерства могла бы закôнчити ся вже сего тыждня. Доси есть лишь то рѣчь певна, що зъ дотеперѣшныхъ міністрôвъ вôйдуть до нового кабінету міністеръ рôльництва ґр. Фалькенгайнъ и міністеръ краевои обороны ґр. Вельзерсгаймбъ. Консерватисты кладуть велику вагу на то, щобы ґр. Фалькенгаймъ належавъ до нового міністерства, а задержаня ґр. Вельзерсгаймба бажають всѣ па[…]

До тои самои ґазеты телеґрафують зъ Будапешту:

„Кн. Віндішґрецъ въ розговорахъ своихъ зъ тутешными мѣродайными политиками набравъ того переконаня, що его кабінетъ може числити на дружну прихильность. Три роки тому назадъ, коли кн. Віндішґрецъ гравъ видну ролю въ устроеню рôльничо-лѣсовои выставы, мавъ нагоду зôйти ся близше зъ угорскими властителями бôльшихъ посѣлостей и вже тогды навязавъ зъ кôлькома членами угорского парляменту тѣснѣйшû зносины. Тутешнû круги цѣнять князя яко чоловѣка зô всѣмъ незвычайно добре обзнакомленого и такого, котрый въ нѣякôмъ напрямѣ не мае нѣякого упередженя; такожъ хвалять собѣ то, що вôнъ умѣе по мадярски“. Дальше доносять зъ Будапешту до Fremdenblatt-у: „Покликане ґр. Баденього, котрого значѣне на становищи въ Галичинѣ всѣ мѣродайнû стороны зарôвно признають и зъ горы вже и уважають за таке, котре мусить бути удержане, вийшло зъ бажаня короны, щобы пôзнати погляды сего мужа державного о теперѣшнôй кризѣ, а также довѣдатись вôдъ него о становищи Поляковъ. Ґр. Баденѣ позостане ще кôлька днѣвъ у Вѣдни, позаякъ всѣ особистости, що беруть участь въ залагодженю кризы, кладуть велику вагу на помôчь и погляды ґр. Баденього въ справахъ политичныхъ и вôдносячихъ ся до особъ.

Позаякъ кн. Віндішґрецъ одержавъ місію утвореня нового кабінету и все промавляе за тымъ, що вôнъ стане президентомъ міністрôвъ, то не вôдъ рѣчи буде подати тутъ кôлька чертъ зъ его житя. Кн. Альфредъ Віндішґрецъ родивъ ся 31 жовтня 1851 р. въ Празѣ, скôнчивъ отже кôлька днѣвъ тому назадъ 42 роки житя. Вôнъ есть сыномъ бриґадіра кн. Альфреда Віндішґреца, знаного зъ вôйны пруско-австрійскои въ 1866 р. а дѣдо его, такожъ Альфредъ, бувъ въ 1848 р. командантомъ войска, котре пôдчасъ революціѣ бомбардувало Вѣдень. По скôнченю ґімназіяльныхъ студій, учивъ ся кн. Альфредъ права на університетѣ въ Боннѣ а вôдтакъ въ Празѣ. Ставши правникомъ переводивъ першій процесъ въ оборонѣ привилеѣвъ своеѣ родины. Ему приславъ бувъ праскій маґістратъ завôзване, щобы вôнъ ставивъ ся до войска. Князь не хотѣвъ ставити ся и покликувавъ ся на то, що ще въ 1815 р. надано цѣлôй его родинѣ якъ у всѣхъ краяхъ Нѣмеччины такъ и Австріи право, пôсля котрого всѣ члены родины Віндішґрецôвъ не можуть бути покликуванû до войска. Вôнъ програвъ сей процесъ, бо найвысша инстанція орекла, що пôсля постановъ конституціи кождый горожанинъ австрійскû есть обовязаный служити у войску. Кн. Віндішґрецъ вступивъ опôсля до войска и дослуживъ ся тамъ степеня поручника.

Въ 1879 р. вступивъ кн. Віндішґрецъ по смерти свого батька до Палаты панôвъ и вôдъ тои поры розпочалось его житє політичне. Въ 1883 р. именовано его членомъ трибуналу державного. Въ сѣчни 1890 р. пôдписавъ вôнъ звѣстнû пунктаціи угодовû, котрû мали помирити Чехôвъ зъ Нѣмцями и яко членъ ческого сойму бувъ выбраный до комісіѣ угодовои, котра знову выбрала его своимъ предсѣдателемъ. Въ справѣ подѣлу ческои школьнои Рады краевои и Рады культуры краевои бравъ

1)

Ґібральтаръ и Еръ-Ріфъ.

(Пôсля Е. Вартеґґа, Е. Веліого, Ґ. Рольфса и др.)

I.

Испаньско-марокканьска вôйна и можливû еѣ наслѣдки. — Испаньске и марокканьске побереже. — Въѣздъ до Ґібральтару. — Гора ґібральтарска. — Маґотъ. — Ґібральтаръ яко крѣпость. — Мѣсто Ґібральтаръ, его історія и житє въ нѣмъ. — Проливъ ґібральтарскій.

Ще не розгорѣлась вôйна Испаніѣ зъ Мароккомъ на добре; ще пожаръ вôдъ неи не перекинувъ ся черезъ вузкій проливъ ґібральтарскій на сторону европейску, але вже упали першû кулѣ пôдъ Мелілею та пôслали на тôй свѣтъ першû кровавû жертвы въ такъ великôмъ числѣ, якъ колибъ они мали заповѣсти, що зъ сеи вôйны мае вийти щось бôльшого, якъ то загально весь свѣтъ сподѣвавъ ся. Испанцѣ, кажуть, стратили въ сѣй першôй битвѣ около 200 людей, зъ котрыхъ 70 лягло трупомъ на мѣсци а 122 есть тяжко покалѣченыхъ. Погибъ такожъ и ґуберваторъ Мелілѣ, ґен. Марґальо поцѣленый тромa кабільскими кулями. Кажуть вправдѣ, що ґен. Марґальо шукавъ самъ собѣ смерти, бо розпочавъ першû воєннû кроки на власну руку, закимъ ще прийшла помôчь зъ Испаніѣ. Чи то правда, чи нѣ, поки що не знати; але то не мае нѣякои ваги супротивъ факту, що 31 племенъ кабільскихъ зобовязало ся приступити спôльно до святои вôйны противъ Испанцѣвъ и що заразъ до першои битвы пôдъ Мелілею стануло около 20.000 Арабôвъ. Кабільскû „шірфы“ (святцѣ, пророки) проповѣдують всюды святу вôйну и будять въ широкихъ масахъ фанатизмъ. А що може кабільскû фанатизмъ, видно найлѣпше зъ того, що на приказъ тыхъ святцѣвъ кидались Кабілѣ въ битвѣ дня 2 жовтня на спадаючû зъ крѣпосты бомбы и руками вырывали зъ нихъ люнты, мимо того, що тû бомбы розрывали ихъ неразъ на дрôбнû кусѣ. Зъ Дзафаріньскихъ островôвъ видно, якъ кабільскû жѣнки и дѣти утѣкають въ горы та гонять худобу передъ собою. Святцѣ кабільскû заходять ажь въ села Анґерôвъ та Бені-Гассанъ-Кабілѣвъ и всюды проповѣдують святу вôйну. Племена кабільскû кажуть, що коли марокканьскій султанъ въ виду того, що Испанцѣ ставлять крѣпости на могилѣ ихъ шерифа, не стане по ихъ сторонѣ, то они збунтують ся противъ него и проголосять его сына Мулея Амеда каліфомъ. До того приѣхавшій зъ Орану (въ Альґірѣ) до Мелілѣ испаньскій консуль привѣзъ вѣсть, що племена надъ границею Альґіру бунтують ся также и що тамъ 10.000 Арабôвъ покинуло роботы въ копальняхъ. Въ Танґерѣ розôйшлась знову чутка, що ворохобники замкнули межи Тафілетомъ а горами Атлясъ султана въ походѣ и не допускають до него нѣякихъ пôсланцѣвъ.

Такъ стояло дѣло передъ кôлькома днями на африканьскôмъ побережу званôмъ Еръ-Ріфъ. Въ Испаніи знову настало велике заворушене. Народъ испаньскій, головно же его интеліґенція, що зъ давенъ давна глядить на Марокко, яко на припадаючу для Испаніѣ пайку въ Африцѣ, домагае ся примѣрного укараня ворохобникôвъ и вôдомщеня нанесенои Испаніи зневаги, а правительство идучи за голосомъ народу высылае до Мелілѣ вôддѣлы войска оденъ за другимъ. Мимо того всего не мае оно великои охоты выдвигнути на верхъ справу марокканьску, бо Анґлія хоч признае Испаніи повне право домагати ся сатисфакціѣ, не хоче впустити еѣ до Марокко, а сполучена пôдъ Ґібральтаромъ флота анґлійска готова кождои хвилѣ до акціѣ. Такъ само и Франція дивить ся косо на поступоване Испаніѣ въ Марокко; она вже неразъ кидала тамъ Испанцямъ колоды пôдъ ноги та готова й теперь то зробити. Въ виду такого стану рѣчей пôдносить ся вже испаньска праса гадку, щобы цѣле Марокко роздѣлити межи Испанію, Анґлію и Францію. Колижъ бы Испанія хотѣла предприняти на власну руку яку ширшу акцію, то се выкликало бы очевидно невдоволеня другихъ державъ европейскихъ и могло бы довести до якогось поважного конфлікту. Въ тôмъ то лежить и вага испаньско-марокканьскои вôйны и зъ тымъ вяже ся потреба познакомитись близше зъ тыми сторонами, о котрыхъ посѣдане може и мѣжь европейскими державами настати люта борба. Можливôсть того насуваесь нинѣ тымъ бôльше на гадку, що рôвночасно и Французы розпочинають якусь акцію въ Тріполісѣ, де знову стыкають ся интересы Франціѣ и Туреччины а въ додатку и Италіѣ, а рôвночасно плавае по мори Середземнôмъ россійска ескадра готова на услугу Франціѣ. Зôбравши то все разомъ, побачимо, що не безъ интересу есть пôзнати тû стороны и краѣ, котрû хоч далекû вôдъ насъ, готовû ще, може навѣть и въ недалекôмъ часѣ, вôдограти важну ролю. Розпôчнемо отже вôдъ Ґібральтару, сеи найсильнѣйшои на свѣтѣ крѣпости, котра стоить на сторожи анґлійскихъ интересôвъ не лишь на

вôнъ живу участь. По смерти кн. Конст. Чарторыского выбрано его віцепрезидентомъ Палаты панôвъ а сего року бувъ вôнъ президентомъ австрійскои Делеґаціѣ. Коли вôнъ въ Делеґаціи вôдобравъ бувъ голосъ пос. Кляичеви, що хотѣвъ говорити о хорватскôмъ правѣ державнôмъ а Делеґація позволила Кляичеви дальше говорити, зрѣкъ ся бувъ кн. Віндішґрецъ президентуры, але на прошенє Пленера задержавъ ѥ дальше. Въ червни сего року именовано кн. Віндішґреца тайнымъ радникомъ.

Переглядъ політичный.

Пôсля Sonn- u Montags-Ztg. мае бар. Відманъ стати міністромъ справъ внутрѣшныхъ, ґр. Хорінскій міністромъ справедливости, Пленеръ міністромъ фінансôвъ, а пос. Яворскій міністромъ для Галичины. Декотрі польскі ґазеты доносять, що пос. Мадейскій мае стати міністромъ просвѣты. Всѣ тї вѣсти суть однакожь лишь комбінаціями, котрі поки що не мають нѣякого певного значѣня. Та сама ґазета доносить также, що кн. Віндішґрецъ задумуе утворити крѣпке правительство, котре выступило бы енерґічно противъ аґітаціѣ соціялістôвъ и антисемітôвъ. Говорять загально, що станъ вынимковый въ Чехахъ буде задержаный. Пôсля N. fr. Presse заноситься въ клюбѣ Гогенварта на якусь кризу: мабуть часть послôвъ выступить зъ него.

Остаточный результатъ гостины россійскои ескадры на французскихъ водахъ буде мабуть такій, що россійска ескадра лишить ся здесь постôйно на Середземнôмъ мори. Кажуть, що въ тôй цѣли выбрано грецкій островъ Паросъ. Одно лишь, що тому плянови стоить на перешкодѣ, то бракъ воды до пиття на сêмъ островѣ.

Вѣсть о можливôй димісіи россійского міністра вôйны Ванновского потверджуе ся. До сего причиняе ся не лишь, що Ванновскій задля слабого стану здоровля есть змушеный перебувати майже по пôвъ року у Франціи, и що теперь мусить выѣзджати ажь до Альґіру, але мабуть и то, що новй карабіны, якй на его предложенє фабриковано въ Россіи, показались зовсѣмъ нездалй. Ванновского мае заступити ґен. Оржевскій, котрый теперь дѣйстно заступае его провізорично.

Въ Берлинѣ розôйшлася чутка, що варшавскій ґен.-ґубернаторъ Гурко занедужавъ небезпечно на зараженє крови.

Вôдозва

до руского народу въ Галичинѣ и Буковинѣ.

Дорогй Братя!

Вôдчуваючи велике значѣнє свого вôдродженя національного, поспѣшили радо и щиро Русины зъ Галичины та Буковины — вôддати честь незабутному Маркіянови Шашкевичеви, поклонитись порохамъ свого поета-будителя та зложити ихъ на вѣчный спочинокъ въ столицѣ Галицкои Руси.

Се початокъ патріотичного обовязку вдячнои Руси, божь годѣ намъ лишити дорогй останки безсмертного Маркіяна Шашкевича, не звеличивши памяти сего мужа на вѣчный часъ! Розпочате дѣло кличе насъ до звершеня вѣнця славы. Намъ годить ся на могилѣ Маркіяна Шашкевича коштомъ руского народу поставити величавый памятникъ, щобы красивъ на вдячный споминъ грядучихъ поколѣнь тлѣнній останки сего великого борця за наше истнованє, а щобъ тои памяти не затерла нѣяка сила часу, поставити ему ще другій нерукотворный памятникъ — заснувати стіпендію имени Маркіяна Шашкевича для убогои рускои школьнои молодежи.

Идучи за щирымъ покликомъ Патріотôвъ, Комітетъ для перенесеня тлѣнныхъ останкôвъ Маркіяна Шашкевича рѣшивъ на своѣмъ послѣднôмъ засѣданю дня 3 падолиста 1893 завôзвати Головный Выдѣлъ Товариства „Просвѣта“ у Львовѣ, щобы той-же занявъ ся збиранемъ датковъ на памятникъ Маркіяна Шашкевича (на лычакôвскôмъ кладовищи у Львовѣ) и на стипендію имени Маркіяна Шашкевича, переховувавъ зôбраній фонды и ними орудувавъ.

Комітетъ при своѣмъ розвязаню даючи отсимъ почынъ до нового дѣла — вôдзываесь нынѣ до всѣхъ рускихъ Институцій, Товариствъ, Громадъ и всѣхъ Русинôвъ Галичины та Буковины, щобы зъ повнымъ одушевленємъ и свѣдомостію народнои справы поспѣшили зъ щедрыми жертвами на сю цѣль, надсылаючи ихъ до Товариства „Просвѣта“ у Львовѣ.

Най сильна вѣра въ громадну силу руского народу та благородна цѣль будять и крѣплять всѣхъ вѣрныхъ сынôвъ однои Неньки до сего патріотичного дѣла!

Комітетъ для перенесеня тлѣнныхъ останкôвъ Маркіяна Шашкевича у Львовѣ.

Новинки.

Львôвъ дня 6 падолиста.

— **Комітетъ обходу Маркіяна Шашкевича** на засѣданю своимъ зъ д. 3 падолиста поручивъ товариству „Просвѣта“ збирати датки якъ на намогильный памятникъ для Маркіяна, такъ и на стіпендію его имени. Уже й зложили: На стіпендію имени Маркіяна пп. Юлінъ Несторовичъ совѣтникъ скарбовый въ Перемышля 10 зр., пос Олекс. Барвѣньскій 2 50 зр., о. Софронъ Левицкій изъ Стриганець 1 зр, о. Евгенъ Шухевичъ зъ Красова 1 зр., професоръ Володимиръ Шухевичъ зô Львова 1 зр., панѣ Гермина Шухевичева 1 зр., панѣ Олена Стрыйска зô Львова 50 кр., Костъ Паньковскій зô Львова 1 зр., Иванъ Копачь академикъ зô Львова 50 кр., о. Иванъ Чапельскій зô Львова 50 кр., проф. Исидоръ Громявцкій зô Львова 1 зр., Михайло Сложарскій зô Львова 1 зр., — разомъ 21 зр. На памятникъ же для Маркіяна: Складка на комерсѣ дня 1 падолиста 123 зр., сов. Юлінъ Несторовичъ въ Перемышля 10 зр., пос. Олекс. Барвѣньскій 2 50 зр., „Академическій Кружокъ“ 10 зр, о. Иванъ Стрыйскій зъ Перемышля 1 зр.. складка въ Клюбѣ Русинокъ львôвскихъ 10 зр — разомъ 156 зр. 10 кр

— **Выдѣлъ товариства академичного „Ватра“** повѣдомляе, що передвыборчй зборы вôдбудуть ся въ недѣлю дня 5 падолиста а загальнй зборы въ недѣлю дня 12 падолиста с. р. о годинѣ 3-ой въ університетѣ.— За Выдѣлъ тов. „Ватра“ — *Иванъ Копачь* голова. — *Ярославъ Грушкевичъ* писарь.

— **Рускій народный театръ** выставить завтра дня 7 жовтня въ 50-лѣтнй роковины смерти Григорія Квѣтки Основяненка его народну оперету въ 3 дѣяхъ „Сватаня на Гончарôвцѣ“. Доходъ зъ того представленя призначуе ся на вôдновленє ушкодженои могилы незабутного Григорія, тожь всякй лепты на сю цѣль прийме ся зъ подякою.

— **Доповняючій выбôръ** одного члена Рады повѣтовои въ Жовкви зъ ґрупы громадъ мѣскихъ вôдбуде ся дня 1. грудня с. р.

— **Присяга вôйскова.** Вôдобранє урочистои присяги вôдъ 1500 новобранцѣвъ въ Станиславовѣ вôдбуло

противъ положенôмъ березѣ Африки, але й на цѣлôмъ Середземнôмъ мори.

Коли плысти кораблемъ зъ Атлянтійского океана до ґібральтарского проливу, показуе ся африканьске побереже далеко живописнѣйше и больше заселене, якъ побереже Испаніѣ. Якъ далеко сягнути окомъ по испаньскôмъ побережу, не видко нѣгде надъ моремъ анѣ села анѣ навѣть хатины. Стрôмкй чорнй пасма гôръ выглядають такъ опустѣлй, якъ колибъ вôдъ часу прогнаня Маврôвъ зъ Испаніѣ людска нога тамъ не поступила. Той, що першій разъ переплывае тыми сторонами, мôгъ бы скорше береги Испаніѣ уважати за Марокко. За то по другôй сторонѣ на полудневôмъ всходѣ показують ся насамперéдъ вершки гôръ Атласу, покрытй снѣгомъ, а чимъ близше пôдплываемо пôдъ т. зв. стовпы Геркулеса, тымъ яснѣйше выступають переднй пасма гôръ зъ поза синосѣрои мраки. Наконецъ видимо при ихъ спôдѣ надъ самымъ берегомъ моря велике бѣлѣюче ся мѣсто зъ высокими мінаретами и банями та плоскими дахами, до котрого на полудни припирають горбы вкрытй огородами и віллями. То Танґеръ головне мѣсто Марокка. Але й въ тôй сторонѣ, де пôднимае ся скалиста пірамида Цевты, видко численнй оселѣ та многй каплицѣ магометаньскй, котрй надають характеръ цѣлому всходови, особливо же Моґребови або колишнôй Мавританіи.

Ажь при самôмъ въѣздѣ до ґібральтарского проливу видко вже й на испаньскôй сторонѣ поодинокй оселѣ, а передовсѣмъ лѣхтарню морску на Тарифѣ, найбôльше на полудне высуненôмъ кôнчику Европы. Вже вечерѣе, коли доплываемо до Ґібральтару. Зъ далека видко темнй черты якоись величезнои скалы, що просто насъ пôднимае ся зъ посередъ розбурханого моря, на якихъ пôвтора тысяча стôпъ въ гору — то скала ґібральтарска. Три еѣ шпилѣ свѣтять ся ще въ свѣтлѣ заходячого сонця, а на долинѣ при ихъ спôдѣ вже нôчь, видке вже ряды ясныхъ свѣтелъ. Ще пôвъ годины — а мы вже и въ заливѣ ґібральтарскôмъ, окруженй доокола малыми пароходами та лодями, що забирають пасажирôвъ зъ великихъ кораблѣвъ та везуть до мѣста. Въ Ґібральтарѣ якъ и у всѣхъ испаньскихъ портахъ на Середземнôмъ мори не заходять, бачите, великй кораблѣ ажь до самои пристани, лише стають на широкôмъ добру морску милю вôдъ неи просторѣ а подорожнй зъ нихъ перевозять ся лодками на сушу. Плывемо отже тыми лодками и плывемо та не можемо доплысти, ажь наконецъ передъ нами показуесь гребля, звана „чортовымъ языкомъ“. За хвилю причаюе наша лодка до камѣнныхъ сходôвъ тои греблѣ, обсадженои густо канонами и мы выходимо на берегъ та стоимо межи мурами та пушками и ждемо, ажь намъ анґлійска портова поліція дасть позволенє ити до мѣста. Видко, що Анґлійцѣ, що доси не чують ся безпечными въ сêй крѣпости и боять ся, щобы потайкомъ не дôсталось до неи яке чуже войско, бо й до чогожь була бы така осторожность?

Та обава есть мабуть причиною, що въ Ґібральтарѣ не поставлено ще доси гребель сягаючихъ вôдъ пристани далеко въ заливъ, такъ, щобы бôльшй кораблѣ могли просто заходити до порту та щобы пасажиры не потребували перевозити ся лодками. Ґібральтаръ есть, бачите, не лишь найсильнѣйшою крѣпостею на Середземнôмъ мори, але также однымъ изъ тыхъ портôвъ, до котрыхъ заходить найбôльше великихъ рôзнородныхъ кораблѣвъ. Сюды запливають величезнй судна пôвнôчно-нѣмецкого Льойда, кораблѣ гамбурско-американьского товариства, австрійскй пароходы, кораблѣ французскихъ товариствъ Messagerie maritime и Compagnie transatlantique и многй другй, що привозять по найбôльшôй части вугле для суденъ, котрй выбирають ся въ довшу дорогу. А мимо того величезного руху межинародного и мимо льокального руху межи Маляґою, Кадіксомъ, Танґеромъ, Цевтою и т. д. нема въ Ґібральтарѣ доси доброго порту.

Перебувши ревізію въ портѣ и дôждавшись позволеня поліціѣ иде ся до мѣста тою самою дорогою, котрою тысячу двѣста лѣтъ тому назадъ ишли Мавры на гору названу вôдъ ихъ проводиря Таріка — Джебель-Тарікъ. Давнѣйше звалась та гора Кальпе. Зъ сбохъ сихъ назвъ выробила ся зъ часомъ теперѣшна назва Gibraltar (выговорюе ся: Джібральтаръ; выговôръ: „Ґібральтаръ“ пôшовъ у насъ зъ хибного читаня пôсля анґлійскои правописи, але вôнъ есть вже у насъ принятый). При спôдѣ сеи горы лежить мѣсто Ґібральтаръ.

Гора Ґібральтаръ або скала ґібральтарска есть сполучена зъ прочою сушею на пôвтретя кільометра довгою, а ледви на пôвгора кільометра широкою шийкою, вкрытою пѣскомъ, котрои зъ далека не видко и здаесь, якъ колибъ сама гора стояла середъ моря. Сама гора есть на пôвпята кільометра довга и выходить въ хребетъ, що нѣбы якъ дахъ спадае на обѣ стороны и дѣлить ся на три шпилѣ. На середнôмъ найвысшôмъ шпили стоить т. зв. сиґналовый дôмъ. Полудневый конецъ горы выходить у выжину, котра стае чимъ разъ низша,

ся дня 1 листопада с. р. въ подвôрвю касарнѣ артилерії Архикнязя Вільгельма при участи цѣлого корпуса офіцирского и войсковыхъ урядникôвъ. Попередъ вôдправивъ въ наметѣ на то вбудованôмъ, двома пушками и пирамідами зъ оружя приоздобленôмъ, войсковый капелянъ о. Кассіянъ Куницкій польну службу Божу и державъ зъ гарно зробленои трибуны по руски проповѣдь о важности и святости присяги. Роту присяги для войска проводивъ майоръ Личковскій, а для краевои обороны старшій поручникъ Дрекслеръ въ языкахъ нѣмецкôмъ, рускôмъ и польскôмъ, а новобранцѣ кождый въ своѣй мовѣ повтаряли.

— **Телеґрамъ и писемъ**, що прийшли на концертъ въ честь М. Шашкевича, було всѣхъ 39. Мѣжь тыми було одно письмо вôдъ нашого письменика Ол. Конаського зъ Кієва, чотири телеґрамы вôдъ Чехôвъ зъ Праги, а именно вôдъ Фр Ржегоржа, товариствъ Beseda umelecka и Slavia и вôдъ пань та дѣвчатъ ческихъ. Кружокъ польскои молодежи варшавскои приславъ таку телеґраму: „W dnu Waszego święta narodowego my duchem z Wami. Bagnety nas nie rozdzielą. Niech żyje naród, który wydaje wielkich poetów, niech żyje Ruś-Ukraina! Kółko młodzieży patriotycznej polskiej w Warszawie.“ Зъ Медіоляну прислала свôй привѣтъ Сальомея Крушельницка. Зъ Вѣдня прийшли чотири телеґрамы, зъ Черновецъ три (двѣ по московски), зъ Кракова 1; прочій зъ рôжныхъ мѣсцевостей Галичины.

— **Похороны бл. п. Матейка** вôдбудуть ся завтра дня 7 с м. о 10 годинѣ рано.

— **Втопила ся.** Въ Бистрици втопила ся припадково Юстина Иванищакъ, селянка зъ Пôдманастирка, котра вертала до дому ветверевъ и впала зъ кладки въ рѣку. Мостъ на Быстрици, що бувъ давнѣйше въ томъ мѣсци, зôрвала повѣнь ще въ червни сего року и вôдъ того часу що мосту не поставлено.

— **Рурковй кулѣ Крінка Геблєра.** Нѣхто ще певно не чувавъ, щобы куля зъ карабіна войскового могла летѣти пôвтора милѣ Теперѣшнй нашй кулѣ летять пôвъ милѣ и ще въ такôмъ вôддаленю можуть на смерть зранити чоловѣка, але пôвтора милѣ летѣти — того ще при карабінахъ не бувало, лише при арматахъ. Кулѣ не можуть тому дальше летѣти, хочь ихъ страшна сила выкидае, бо воздухъ спиняе ихъ. Щобы тому хочь троха зарадити, працювавъ оденъ Нѣмець Геблеръ двайцять лѣтъ. И вôнъ вынайшовъ кулѣ, що мають дѣрку въ серединѣ повздовжь. Пôдчасъ лету тою дѣркою воздухъ проходить и не спиняе вже кулѣ такъ сильно, якъ коли куля цѣла. Дѣрку кулѣ заткане маленькимъ чопикомъ, щобы при выстрѣлѣ бувъ напôръ ґазôвъ сильный, але той чопикъ выпадае заразъ, скоро куля вылетать зъ цѣвки. Недавно робивъ Геблеръ пробы зô своими страшными кулями — и показало ся при тôмъ, що куля летить 10.434 метрôвъ, отже пôвтора милѣ. Розумѣе ся, на вôйнѣ такй кулѣ о стôлько можуть придати ся, о скôлько взагалѣ чоловѣкъ видить. На милю далеко нѣхто не видить, то на нѣчо й не здало ся тамъ далеко стрѣляти. Але все таки цѣкаво, до чого люде доходять, та надъ чимъ собѣ головы сушать.

Всячина.

— **Зелѣзнй вояки.** Испаньска часопись El Globo доносить, що якійсь Анґлієць, Дорікъ Чітеръ (Cheater) предложивъ испаньскому правительству до закупна вôдъ него цѣкавый вынахôдъ до поборюваня Маврôвъ пôдъ Мелілею въ Африцѣ. Єсть то воякъ зъ литого зелѣза, котрый держить карабінъ въ тôмъ положеню, якъ бы змѣривъ ся до ворога и при помочи дуже штучного механізму стрѣляє 40 разôвъ на мінуту. Цѣлый той воякъ єсть въ серединѣ повенъ набитый патронами, котрй при помочи вôдповѣдного приладу всувають ся оденъ за другимъ до карабіна. Стрѣлянє може вôдбувати ся, якъ хто хоче, що найлѣпше показало ся пôдчасъ пробы зъ тымъ зелѣзнымъ вoякомъ въ присутности многихъ журналістôвъ. Коли механізмъ въ серединѣ єсть натягненый, то може розпочати ся стрѣлянє и тревати доти, доки ажь всѣ патроны, котрыхъ єсть 500, не будуть выстрѣлянй; можна однакожь перервати стрѣлянє при помочи електромаґнету сполученого зъ цѣлымъ приладомъ. Зелѣзный воякъ або „Пронманъ“, якъ єго назвавъ Чітеръ єсть сполученый тромa дротами довольнои довготы зъ електричнымъ приладомъ, при помочи котрого, можна зелѣзному воякови надавати всѣлякй рухи. Зелѣйный воякъ єсть въ долинѣ остро закôнченый, такъ, що єго можна встромити въ землю. Горѣшна єго часть обертаєсь на оси на всѣ стороны свѣта, пôсля того, якъ нимъ порушае правдивый воякъ при помочи електрики. Першій дрôтъ служить до реґулюваня огню, а другій до єго обертаня на оси на всѣ боки. Легко поняти, що при помочи такихъ кôлькохъ зелѣзныхъ воякôвъ можна здержати кôлька тысячѣвъ. Маврôвъ, котрй не мають пушокъ и не можуть тыхъ воякôвъ розбити зъ далека. Сто такихъ зелѣзныхъ воякôвъ, дають на чверть годины 50 000 выстрѣлôвъ въ якôмъ небудь напрямѣ. Можна бы ще лишь то запримѣтити, що ворогъ готовъ бы ще лишь то запримѣтити, що ворогъ готовъ бы кинути ся на тыхъ автоматôвъ та повырывати ихъ зъ землѣ и забути. Але й противъ того єсть спосôбъ. Цѣла голова зелѣзного вояка мае замѣсть мозку — дінамітъ, котрый при помочи третого дроту може выбухнути. Кôлька такихъ головъ можуть розбити хочь бы й якъ великй масы ворога. Якъ видко, то зелѣзнй вояки Чітера були бы въ Ерь-Ріфѣ дуже придатнй. Чітеръ обовязавъ ся поставити армію изъ 100 такихъ воякôвъ и самъ вести зъ нею вôйну противъ Кабілѣвъ коло Мелілѣ; вôнъ жадае за то лишь 5 мілiонôвъ пезетôвъ. Коли испаньске правительство згодить ся на предложенє Чітера, то вôнъ готовъ ще зробити добрый интересъ, бо буде вôдтакъ всяку вôйну брати въ предприємство. Колись ще вôйна и миръ будуть спочивати въ рукахъ Чітера, а коли вôнъ застрайкує, то буде на певно вѣчный миръ на свѣтѣ.

— **Волосє.** Вôсѣмъ великихъ ваґонôвъ людского волося привезено тому тыждень зъ Индій до Парижа. Индіяне и Хинцѣ присылають найбôльше того товару; тысячѣ фунтôвъ волося приходить вôдъ часу до часу до Францій и Анґлій. Величавй косы и кучерѣ, котрыми париский панны (розумѣє ся не всѣ) хвалять ся, то все походить зъ головъ индийскихъ и хиньскихъ небôщикôвъ, котрыхъ выслала на другôй свѣтъ холера, тифъ або жовта пропасниця. Хочь ладунки сего азійского волося дезинфекціонують ся дуже докладно, закимъ привезуть ихъ до Европы, але таки не дуже то безпечно и — приємно носити таке чуже волосе на своѣй головѣ. Просто обриджене нападае. Азійске волосе дуже тане на торгахъ свѣтовôмъ. Кільоґрамъ коштує лише франка; коли тымчасомъ гарне волосе зъ головъ европейскихъ и то живыхъ (коли на то є порука) коштує и 100 франкôвъ за кільоґрамъ.

Телеграмы.

Вѣдень 6 падолиста. Кн. Віндішґрецъ вôдвѣдавъ вчера передъ полуднемъ ґр. Гогенварта и конферувавъ зъ нимъ цѣлу годину По полудни конферувавъ кн. Віндішґрецъ зъ ґр. Кальнокимъ, Яворскимъ и Пленеромъ.

Міляно 6 падолиста. На зборахъ 23 послôвъ зъ центра, ухвалено заснувати окрему, независиму партію, котра бы робила опозицію міністерству, а пôдпирала ту адміністрацію, котра числилась бы зъ поважнымъ положенємъ фінансовымъ.

За ред [illegible] Адамъ Краховецкій

ажь наконець надъ самымъ моремъ спадае дуже стрôмко и называєсь тутъ „кôнчикомъ Европы“ (Punta de Europa). На сѣмъ кôнчику, котрый єсть дуже укрѣпленый, стоить лѣхтарня морска. Західна сторона горы спадае досыть лагôдно, хочь все таки єсть мѣсцями досыть стрôмка и скалиста; тутъ ще може мѣсто розширяти ся. За то всхôдна и пôвнôчна сторона горы спадають дуже стрôмко майже простовисло до моря. Зъ пôвночи спадае гора до шийки, що сполучае єѣ зъ сушею, а про котру вже повысше була бесѣда. На тôй шийцѣ бувъ давнѣйше муръ зъ башнями и фортами у обохъ кôнцяхъ, котрый вôддѣлявъ гору и мѣсто вôдъ Испаніѣ; нинѣ єсть тамъ ще лишь великій валъ та кôлька домôвъ для сторожи пограничнои, а кусень землѣ коло того валу становить неутральну полосу, що не належить анѣ до Испаніѣ, анѣ до Анґліѣ.

Позаякъ Ґібральтаръ єсть найтеплѣйшою стороною въ Европѣ и мае дуже здоровый воздухъ, а при тôмъ горячій африканьскій клімать стаєсь вôдъ моря лагôдный и вогкій, то гора ґібральтарска єсть покрыта вѣчною зеленою. Рогата худоба, вôвцѣ и козы мають тутъ досыть пашѣ, а крôмъ того жиє тутъ ще одинока на цѣлу Европу малпа, т. зв. безхвостый маґотъ (Inuus ecandatus). А цѣкава то малпа тотй маґоты. Вôдъ коли они тутъ на горѣ ґібральтарскôй, нѣхто не знае; чи они тутъ зъ поконвѣку, чи ихъ колись сюды завезено, годѣ вôдгадати. Бувъ часъ, коли мало що вже не выгинули.

Въ 1856 року було ихъ лишь 10, а въ кôлька лѣтъ пôзнѣйше було ихъ вже лишь три штуки. Здавало ся, що они вже выгинуть зовсѣмъ, бо то були лишь самй самцѣ; але Анґлієць, Віліямъ Кодрінґтонъ спровадивъ зъ Танґеру три самицѣ и пустивъ на гору, а маґоты знову розмножились такъ, що въ 1889 р. було ихъ вже около 30; лѣтомъ того року начислено ихъ на певно 25 штукъ. Сторожь сиґнальовый на горѣ стереже того, щобы ихъ нѣхто не убивавъ и записує точно, котрого дня и кôлько ихъ видѣвъ. Найскорше можна ихъ тогды побачити, коли настане яка змѣна вѣтру, бо они суть дуже чутливй на вѣтеръ и заразъ, скоро изъ всходу зачне вѣяти вѣтеръ, переносять ся цѣлою гурмою на захôдный бôкъ або на вôдворотъ.

Маґотъ єсть рудаво-оливковои масти, а рослй самцѣ доходять до 3 стôпъ высоты. Маґотôвъ можна инодѣ побачити и у насъ, бо ихъ заносять часто Италіянцѣ або цыганы и показують ихъ за грошѣ. Маґотъ ѣздить на кони або на медведи, надягае на себе або здоймае зъ себе кафтаникъ, бере капелюхъ або шапочку на голову, здоймае и кланяєсь, ловить дуже зручно орѣхи киданй до него, а коли скôнчить ся представленє, иде до гостей и збирае вôдъ нихъ грошѣ въ наставленый капелюхъ.

Велі, котрый сего року бувъ въ Ґібральтарѣ, такъ пише про сй малпы: Мы покинули гостинецъ и пôшли помѣжь кактусы, ціприсы та аґавы, помѣжь вѣчно зеленй дубы та ґеранії ажь на „кôнчикъ Европы“. Тутъ побачили мы одну малпу, котра насъ дуже убавила. Впрочôмъ єсть тыхъ малпъ на горѣ всего лишь 23 штукъ.

(Дальше буде.)

ИНСЕРАТЫ.

Инсераты („оповѣщеня приватнї") якъ для „Народнои Часописи" такъ также для „Ґазеты Львôвской" принимае лишь „Бюро Дневникôвъ" Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9, де также знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

Зъ друкарні В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.